

RESMÎ VE ÖZEL İLKÖĞRETİM OKULLARI ÖĞRENCİ BAŞARILARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Erdal BAY*
M.Nur TUĞLUK**

Özet: Bu araştırmada; resmî ve özel ilköğretim okul beşinci sınıf öğrencileri arasında, fen bilgisi dersi bilişsel hedeflerine ulaşma düzeyleri açısından bir farklılık olup olmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

Araştırmada öntest - sontest deseni kullanılmıştır. Fen bilgisi dersi bilişsel hedeflerine göre hazırlanan başarı testi, güvenirlik ve geçerlik çalışması yapıldıktan sonra, belirlenen öğrenci gruplarına uygulanmıştır. Uygulamalar sonucunda elde edilen veriler, SPSS 10.0 paket programında değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda ön test verilerine göre, bilişsel giriş davranışlarına özel okul öğrencilerinin resmî okul öğrencilerinden daha fazla sahip oldukları görülmüştür. Ön test- son test verilerine göre, özel okul öğrencilerinin bilişsel hedeflere genel olarak ulaşma düzeyleri de resmî okul öğrencilerinin hedeflere ulaşma düzeylerinden daha yüksek bulunmuştur. Bu farklılığın bilgi ve kavrama basamaklarında daha yüksek olduğu görülürken, uygulama basamağında gruplar arasında bir farklılık tespit edilmemiştir. Buna göre, özel okul öğrencilerinin resmî okul öğrencilerinden daha fazla fen bilgisi dersinin bilişsel hedeflerine sahip oldukları söylenebilir.

Sonuç olarak, bu farklılığın hangi faktörlerden kaynaklanmış olabileceği araştırma kapsamında tartışılmış ve konuyla ilgili bazı öneriler sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Özel okul, Bilişsel hedef, Resmi okul, İlköğretim okulu

I. Giriş

Eğitimin 2000’li yıllara girerken bütün dünyada daha fazla önem kazandığı, bilgi toplumuna giden yolda yeni arayışların, yeniden yapılanmaların asıl hedefi haline geldiği görülmektedir. 1980’lerden sonrası dünyada çok boyutlu (sosyal, ekonomik, kültürel, siyasal, teknolojik alanlar) değişmelerin yaşandığı bir dönem olarak değerlendirilmektedir. İletişim alanındaki ilerlemeler bu değişimin ateşleyicisi niteliğinde görülmektedir. Hiç şüphesiz bu değişimler, insan kaynaklarının “değişimlere uyum” sorununu ortaya çıkarmıştır. Dolayısıyla değişen sosyoekonomik ortamlara cevap verebilecek eğitim sistemlerinin oluşturulması için güçlü bir talep oluşmaktadır ve bu talep gelecekte de devam edecektir (Tazebay, 1996, s. 17).

Her milletin kendine özgü bir eğitim sistemi vardır. Ülkelerin eğitim sistemleri, o milletin toplumsal, kültürel ve ekonomik özelliklerine ve değerlerine uygun olarak kurulur, biçimlenir ve gelişir. Başka bir deyişle, eğitim sistemi toplumun değerini yansıtır ve o toplumun eğitimden beklediği görevleri

* Araş. Gör., Atatürk Üni., K.K.Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri A.B.D.

** Araş. Gör., Atatürk Üni., K.K.Eğitim Fakültesi, İlköğretim A.B.D.

gerçekleştirmek zorundadır (İlgar, 1996, s. 56). Eğitim sistemi incelendiğinde, bireylerin eğitim gereksinimlerini karşılayacak şekilde, okul öncesi eğitimi, ilköğretim, orta öğretim ve yüksek öğretim kurumları şeklinde alt sistemlerden oluştuğu görülmektedir. (Kıncal, 2000, s. 93; Türk, 1999, s. 110). Türk Millî Eğitim sistemi içinde hiyerarşik olarak sıralanan, örgün eğitim kademelerinin başlangıcında yer alan ilköğretim, 7-14 yaş çocuklarının devam ettiği 8 yıl süreli, zorunlu ve devlet okullarında parasız bir öğretim kademesidir (Fidan ve Erden, 1994, s. 212; Kıncal, 2000, s. 97; MEB, 1991, s. 64; Türk, 1999, s. 113).

İlköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır. İlköğretim çağına gelen bir birey ilk kez planlı, amaçlı, güdümlü destekli ve zorunlu bir öğretim sürecine girmekte ve sürekli olarak yeni bilgi, beceri ve davranışlar kazanmaktadır. Bu yönüyle ilköğretim bireyin gelişiminde ve eğitiminde çok önemli ve kritik bir dönemi oluşturmaktadır (Gürkan ve Gökçe, 1999, s. 33).

Cumhuriyet tarihinden günümüze, eğitim sisteminde önemli sayısal gelişmeler olduğu görülmektedir. Ancak bu sayısal gelişmelere rağmen hem niceliksel, hem de niteliksel sorunlarla karşı karşıya bulunmaktadır. Bu öneme sahip ilköğretim kademesinde de gerek kendi yapısına gerekse genel olarak eğitim sistemine bağlı olarak sorunlar olduğu görülmektedir. Cumhuriyet tarihinden günümüze, bu kadar önem verilen, zaman ayrılan, emek verilen, eğitim sisteminden yeterince verim alınmadığı görülmektedir. Uygulanan sistem ve politikaların artık çağın ihtiyaçlarını karşılayacak ve problemleri çözecek durumda olmadığı, insanların almakta oldukları eğitimle ihtiyaç duyulan ve gerekli olan eğitim arasındaki farkın her geçen gün arttığı çeşitli şekillerde ifade edilmektedir.

Bu arada eğitim sistemine etki eden iç ve dış faktörlerin de bir hayli arttığı görülmektedir. Bu faktörler eğitimde gelişme ve değişimleri olumsuz yönde etkilemekte ve sistemi baskı altına almaktadır.

Eğitim sistemini baskı altında tutan faktörler (Kılıç,1996, s. 106):

- a) Ekonomik ve sosyal ve politik alandaki değişme ve gelişmeler,
- b) Bilim ve teknolojiadaki hızlı gelişmeler,
- c) Demokrasinin gelişmesi ve güçlenmesi, toplumdaki sosyal talebin artması,
- d) Nüfus artışı .

Bu gelişmelere uyum sağlama sürecinde faaliyet gösteren Türk Millî Eğitim Sisteminin yapısı incelendiğinde, okul, bina ve tesislerin yetersizliği, programların geliştirilme ihtiyacı, yeterli sayıda ders araç gerecinin olmaması, öğretmen yetiştirme sistemindeki aksaklıklar, malî kaynak yetersizliği, hizmet servislerinin yetersizliği, nüfus artışı ve göçlere bağlı olarak oluşan kalabalık sınıflar; ülkemizde ilköğretim kademesinde öğretmen başına ortalama 27, özel ilköğretim okullarında 11 öğrenci düşmektedir (MEB. İstatistik, 2003); ikili öğretimin devam etmesi, birleştirilmiş sınıf uygulamaları, öğretmen yetiştirmede sorunlar, eğitim bilim ve davranış bilimlerindeki gelişmelerin yakından

izlenmesi vb. gibi temel problemlerin olduğu görülmektedir (Demirtaş, 1988, s. 52; Fındıkçı ve Akingüç, 1996, s. 273-279; Kıncal, 2001, s. 98-99; Koçak, 1993, s. 14; Türk, 1999, s. 130-134). Bu temel problemlerin yanında, çocuklara okulun sevdirememesi, çocukların sürekli olarak ders ve sınıf ortamından sıkılmaları, okulların içinde buldukları çevreden kopuk olmaları, ders dışı etkinliklerin yeterince yapılmaması, ezbercilik, rehberlik çalışmalarının yetersiz oluşu vb. sebeplerde eğitim sistemindeki uygulamaların niteliğini doğrudan etkilediği gözlenmektedir.

Değişim sürecinin çok hızlı yaşandığı günümüzde, mevcut eğitim sistemi insanın çevresinde meydana gelen bu hızlı değişimleri karşılayabilecek nitelikte işlevini yerine getirebilmekte midir? Bireylerde istedik davranışların kazandırılması ve bu değişim sürecinin yaşam boyu devam etmesi doğrultusunda bugünkü eğitim uygulaması yeterli kalmakta mıdır? Mevcut eğitim sistemi bu değişimi yakalamış ve toplumun önüne geçerek ona yol göstermeye ve değişime açık bir yapılanma içine girmiş midir? Bu soruların tartışılması eğitim sisteminde yeni arayışları gündeme getirmektedir (Demirel, 1996, s. 46).

Eğitim sistemindeki bu sorular kapsamında eğitimden beklenen verimin alınmadığı görülmektedir. Buna bağlı olarak ailelerin daha iyi bir eğitim hizmeti alma talebi doğrultusunda açılmaya başlayan özel okullar bu arayışlardan biri olarak düşünülebilir. İnsanların eğitime olan talepleri arttıkça, devletin sunduğu eğitim imkanlarıyla yetinmeyip, özel imkanlarında bu yolda seferber edildiği gözlenmektedir. Son yıllarda artış gösteren özel dershaneler, özel ders alma gayretleri söz konusu bu çabanın sonuçlarıdır. Günümüzde diğer ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de, eğitim ve öğretimin niteliğinin geliştirilmesine katkıda bulunmak, devletin sözkonusu yükünü hafifletmek ve bireylerin eğitim ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olarak açılan özel okullar faaliyetlerini bu doğrultuda sürdürmektedirler. Eğitim öğretime yönelik beklentilerin karşılanmasına, eğitimde niteliğin geliştirilmesine katkıda bulunmak amacıyla kurulan özel okullar; belirli bir düzeyde olan ailelerin çocuklarına yönelik eğitim ihtiyaçlarını karşılamaktadır (Özkaya, 1996, s. 236).

Bu bağlamda genel olarak özel okulların, Devletin eğitim sorumluluğunu paylaşan, gelişmelere bağlı olarak insanların bu gelişimlere uyum sürecinde daha başarılı olmasını sağlamak için faaliyet gösteren kurumlar olduğu düşünülebilir. Ülkemizde faaliyet gösteren eğitim kurumlarının kendi çaplarında eğitim kalitesinin artırılmasında öncülük etmek için azami gayret gösterdikleri ifade edilmektedir. Eğitim hizmetinin niteliği eğitim ortamının gereği gibi düzenlenmesine, ortamın eğitim teknolojisinin prensiplerine uygun araç gereçle donatılmasına ve araç gereçlerin uygun metot ve tekniklerle desteklenerek maksada uygun kullanılmasına bağlıdır. Özel okulların çoğunda hizmet bu çerçevede verilmeye çalışılmaktadır. Bilgisayar ve laboratuvar kullanımının özel okullarda daha yaygın olarak kullanılması eğitimin niteliğinin gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Özel okullarda rehberlik servisi de faaliyetlerini genel çerçevede yerine getirmektedir. Eğitimde elverişli ortam, tecrübeli bir öğretmen

ve öğrenmeye hazır bir öğrencinin olduğu yerde başarı oranının yüksek olması beklenir (Karabulut, 1996, s. 71-72). Bu açıdan özel okulların elverişli bir ortam hazırlamaya çalıştıkları görülebilmektedir.

Her okulun kendine özgü bir kültürü vardır. Okul kültürü öğretmen, yönetici, yönetim kurulu, öğrenci, veli grupları tarafından paylaşılan değer, inanç, norm, sembol, tören, hikaye ve sembollerin tümüdür. Özel okullarda güçlü bir okul kültürünün yerleştiği, eğitim- öğretim konusunda büyük amaçların hedeflendiği, yöneticilerin bir lider gibi görüldüğü, öğretmenlerin rol modellerinin oluşturulduğu, öğrencilerin sorumluluk içinde buldukları okulda düzen, disiplin ve bütünleşmenin sağlandığı, eğitim öğretimde teknolojik araçların kullanıldığı araştırmalar sonucu ortaya konulan durumlardır. Özel okullarda; ciddiyet, programlı çalışma, eğitim teknolojisini oluşturan öğelerin yeterliliği, iletişim, işbirliği, özendirme ve denetleme başarıya götüren temel prensipler olarak görülmektedir (Karabulut, 1996, s. 10).

Sözü edilen okul kültürüne sahip olan özel okullar günümüz şartlarında eğitim ve öğretimin itici gücünü üstlenmektedir. Bugün sahip oldukları bina, altyapı, çağdaş teknolojik imkanlar ve bilgisayar teknolojileri, gerçekleştirdikleri sosyal ve kültürel etkinlikler, katıldıkları ulusal ve uluslararası etkinlikler ve ülkemiz adına kazandıkları başarılar ile özel okullar Millî eğitim sistemimizin özellikle nitelik açısından geliştirilmesine yardımcı olabilmektedirler. Özel eğitim kurumlarının eğitime getirdiği diğer bir boyut ise özel okullarla birlikte eğitim sisteminde rekabet ortamının doğması sonucu eğitimin niteliğinin artması ve eğitim sisteminin dinamizm kazanması olarak düşünülebilir.

Özel okullarda güçlü bir okul kültürünün yerleştiği ve etkili bir okul kültürünün yerleştiği kurumlarda öğrenci başarılarının da yüksek olacağı varsayılmaktadır. Bu nedendir ki, ülkemizde özel okul öğrencilerinin resmî okul öğrencilerinden daha başarılı oldukları kanısı yaygındır. Ancak literatürde resmî ve özel okullarla ilgili olarak yapılan araştırmaların, (Pehlivanoğlu, 1999; Kaya, 1997; Karabulut, 1996); genel olarak yönetim süreci ve okulların işleyiş süreçlerini ortaya çıkarma konularında yoğunlaştığı görülmektedir. Bunun yanı sıra, (Kalmaz, 2002; Fidan ve Baykul, 1994; Candan, (1990); tarafından yapılan araştırmalarda da bu araştırmayı destekleyecek şekilde öğrencilerin Fen Bilgisi dersi hedeflerine ulaşma düzeyleri ile ilgili araştırmalar yapılmıştır. Bu araştırmada da, farklı okul kültürüne sahip resmî ve özel okulların öğrenci başarılarının fen bilgisi dersi bilişsel hedefleri kapsamında karşılaştırılması amaçlanmıştır. Araştırmada, bu okullarda sunulan öğretim hizmetinin programının amaçlarını gerçekleştirme yönünden etkililiği araştırılmıştır. Bu çalışma sonucunda elde edilen veriler eğitim politikalarının belirlenmesinde ve bu kurumlar hakkındaki düşüncelerin geliştirilmesinde kaynak teşkil edebilecektir.

II. Problem Cümlesi

Bu çalışmada; Resmî ilköğretim ve özel ilköğretim okulları beşinci sınıf öğrencilerinin fen bilgisi dersi bilişsel hedeflerine ulaşma düzeylerinin ne olduğu sorusuna cevap aranmıştır. Bu temel probleme bağlı olarak aşağıdaki sorulara cevaplar aranmıştır.

III. Alt Problemler

1- Resmî ve özel okul öğrencileri arasında ön test ve son test verilerine göre, başarı yüzdeleri açısından bir farklılık var mıdır?

2- Resmî ve özel ilköğretim okulları beşinci sınıf öğrencileri arasında ön test verilerine göre, bilişsel giriş davranışlarına sahip olma düzeyleri açısından; (bilgi, kavrama, uygulama ve genel) bir farklılık var mıdır?

3-Resmî ve özel ilköğretim okulları beşinci sınıf öğrencileri arasında son test verilerine göre, bilişsel hedeflere sahip olma düzeyleri açısından; (bilgi, kavrama, uygulama, genel) bir farklılık var mıdır?

4- Resmî ve özel ilköğretim okullarında öğrenim gören beşinci sınıf öğrencileri arasında, ön test ve son test uygulamaları arasındaki puan farklarının ortalamalarına göre bilişsel hedeflere ulaşma düzeyleri açısından; (bilgi, kavrama, uygulama, genel) bir farklılık var mıdır?

IV. Araştırmanın Yöntemi ve Uygulama

Bu bölümde, evren, örneklem, veri toplama aracının geliştirilmesi, verilerin elde edilmesi ve verilerin değerlendirilmesinde izlenen yollar üzerinde durulmuştur.

V. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada, ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin fen bilgisi dersi bilişsel hedeflerine ulaşma düzeylerinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda Tyler'in hedeflere dayalı değerlendirme modeli kullanılmıştır. Bu modelin merkezinde eğitim hedefleri vardır ve öncelikle hangi eğitim hedeflerine ulaşıldığına bakılmaktadır. Hedefe dayalı program değerlendirme sürecinde aşağıdaki aşamalara yer verilmesi gereklidir:

- 1- Programın amaç ve hedeflerini belirleme
- 2- Hedefleri kazandırılmak istenilen özelliğe göre sınıflama
- 3- Hedefleri davranış cinsinden ifade etme
- 4- Hedefe ulaşp ulaşılmadığını gösterecek durumu saptama
- 5- Ölçme tekniklerini geliştirme yada seçme
- 6- Öğrencilerin davranış yeterlilikleri ile ilgili veriyi toplama
- 7- Elde edilen verilerle belirlenen hedefleri karşılaştırma.

Tyler'in değerlendirme modelinde niceliksel verilerden yararlanılmaktadır. Tyler değerlendirme sürecinde öğrenci davranışlarının öğretim başında ve sonunda en az iki kere olmak üzere ölçülerek hedeflere ulaşma derecesini tayin etmek gerektiğini savunmuştur. Ürüne ve hedeflere

ulaşma düzeyine bakılarak yapılan program değerlendirmelerinde, programdaki hedeflerin ne oranda gerçekleştirildiği sorusuna yanıt aranırken programın süreç (işlem) boyutu genellikle kara kutu olarak düşünülür ve öğrencilerin giriş davranışları ile çıkış davranışları arasında hedefler doğrultusunda meydana gelen farka bakılmaktadır. Fark anlamlı ve istenilen nitelik ve nicelikte ise programın etkililiğine karar verilir (Erden, 1998, s. 12-13).

Bu araştırmada, örneklem olarak seçilen resmî ve özel okul öğrencilerine, ön test son test desenine uygun olarak hazırlanan başarı testi dönem başında ve sonunda uygulanarak öğrencilerin hedeflere ulaşma düzeylerinde farklılıklar olup olmadığı test edilmeye çalışılmıştır.

VI. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Kilis ili merkezinde bulunan, ilköğretim okullarının beşinci sınıflarında okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. Kilis ili merkezinde, 26 ilköğretim okulu bulunmaktadır. Bunlardan 24'ü resmî ilköğretim, 2'si de özel ilköğretim okuludur. İl merkezinde bulunan bu okullarda 1730 beşinci sınıf öğrencisi öğrenime devam etmektedir. Resmî ilköğretim okullarında 1673, özel ilköğretim okullarında 57 tane beşinci sınıf öğrencisi öğrenime devam etmektedir. Bu okullarda toplam 54 beşinci sınıf şubesi bulunmaktadır. Bu şubelerden 3 tanesi özel ilköğretim okullarına aittir.

Evren kapsamında yer alan, özel ilköğretim okullarından 55, resmî ilköğretim okullarında ise 127 beşinci sınıf öğrencisi araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Örneklem seçimi yapılırken, evren içinde bulunan özel okulların tüm beşinci sınıf öğrencileri örnekleme dahil edilmiştir. Resmî okullar içerisinde de Milli eğitim müdürlüğünden okulların yapılan merkezi sınavlardaki başarı sıralamaları alınmış ve okullar burada (başarılı – orta düzeyde başarılı ve başarısız olarak) üç kategoriye ayrılmıştır. Daha sonra her kategoriden şans (random) yöntemiyle seçilen bir okulun beşinci sınıf öğrencileri örnekleme dahil edilmiştir.

VII. Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Geliştirilen testin amacı ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin, fen bilgisi dersi bilişsel hedeflerine ulaşma düzeylerini tespit etmektir. Bu amaca yönelik olarak fen bilgisi öğretim programında yer alan hedefler, hedef davranışlara dönüştürülmüştür. Test kapsamındaki sorular dönüştürülen hedef davranışlarla ilgili olarak da sorular hazırlanmıştır. Soruların hazırlanmasında, ilköğretim beşinci sınıf dergileri, kolejlere hazırlık kitapları ve dersle ilgili basılı materyallerden faydalanılmıştır. Hazırlanan sorular konu alanı öğretmenleriyle değerlendirildikten sonra taslak form ile 55 kişilik öğrenci grubuna ön uygulama yapılmıştır. Testteki maddeler bilgi, kavrama ve uygulama düzeyindeki hedefleri ölçebilecek nitelikte tasnif edilmiştir. Konu alanı, madde yapısı ve dil açısından uyumsuz sorular atılarak testte 10 bilgi, 23 kavrama, 2'side uygulama düzeyindeki hedefleri ölçmeye yönelik olarak toplam 35 maddeye yer

verilmiştir. Testin puanlamasında her doğru cevap (1) puan, yanlış cevaplar (0) puan olarak ele alınıp değerlendirilmiştir. Bu noktada bilgi basamağında alınabilecek en yüksek puan 10, kavrama düzeyinde 23, uygulama basamağında ise 2 puan, genel olarak alınabilecek en yüksek puan ise (35) puandır.

Ön uygulama sonucunda elde edilen verilerle, madde analizleri yapılmıştır. Madde analiz sürecinde testteki maddelerin güçlük dereceleri (p) tespit edilmiştir. Bir maddenin güçlüğü, testin uygulandığı o grupta o maddeye doğru cevap öğrencilerin yüzdesi, yani o maddeye doğru cevap verenler sayısının (Nd), gruptaki öğrenci sayısına (Nt) oranıdır (Tekin,1996, s. 245-248). Güçlük derecesinin hesaplanmasında aşağıdaki formül kullanılmıştır.

$$P = \frac{Nd}{Nt} \quad (1)$$

Bu hesaplamalar sonucunda güvenilirlik katsayısı genel olarak 0.37 ile 0.79 arası maddeler alınmıştır. Bu maddelerin içinde iki tanede güvenilirlik katsayısı 0.91 olan test maddesi, çok kolay soru olmasına rağmen amaca uygun oldukları için teste dahil edilmiştir. Test madde analiz sürecinde, soruların ayırt edicilik dereceleri de hesaplanmıştır. Başlıca iş görüsü iyi öğrenciyle zayıf öğrenciyi birbirinden ayırt etmek olan bir başarı testindeki her maddenin mümkün olduğunca yüksek bir ayırt etme gücüne sahip olması gerekir. Maddelerin ayırt edicilik gücünün (d) belirlenmesinde ise puanlar yüksekte düşüğe doğru sıralanmış ve aşağıdaki formül kullanılmıştır.

$$D = \frac{Dü - Da}{N} \quad (2)$$

Formülde (Dü), üst grupta (%27) doğru cevap verenlerin tümü, (Da) alt grupta (%27) doğru cevap verenlerin tümü, (N) ise bir gruptaki öğrencilerin sayısını belirtmektedir. Bu şekilde yapılan hesaplama sonucunda ayırt edicilik derecesi genel olarak 0.16 ve 1 arası olan maddeler seçilmiştir. Bazı maddeler testin amacına uygun olduğu için, ayırt edicilik derecesi düşük olmasına karşın test kapsamına alınmıştır. Bu analizler sonucunda 10 tanesi bilgi, 23 tanesi kavrama ve 2 tanesi de uygulama basamağındaki hedefleri ölçmeye yönelik olan toplam 35 madde teste dahil edilmiştir.

Testin güvenilirlik çalışması yapılırken KR 20 ve bir testi iki eş yarıya bölme yöntemleri kullanılmıştır. KR 20 formülü içindeki her bir maddenin güçlük derecesi, yani her bir maddeye doğru cevap veren öğrencilerin oranı (p) hesaplanan bir testin güvenilirliğini tahmin için kullanılabilir. Bu formül testteki her bir maddenin aynı değişkeni ölçtüğü , yani testin ölçtüğü şeyin homojen

olduğu sayılına dayanır. Kuder-Richardson 20 formülündeki sembollerin anlamları şöyledir.

K= Testteki madde sayısı

Σ = Toplam

P= Bir maddeyi doğru cevaplayanların oranı

q= 1-p yada bir maddeyi doğru cevaplandırmayanlar oranı

S = Test puanlarının test ortalamalarından olan farklarının kareleri (Varyans)

$$r = \frac{K}{K-1} \left(1 - \frac{\Sigma(p.q)}{S} \right) \quad (3)$$

Bu formül kullanılarak yapılan güvenilirlik çalışması sonucu testin güvenilirlik katsayısı 0.89 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar göz önüne alındığında testin güvenilir olduğu söylenebilir. Bir testi iki eş yarıya bölme yöntemi de ölçme araçlarının güvenilirliğini belirlemede en sıkça kullanılan yollardan biridir. Uygulama aynı zamanda ve aynı grupta gerçekleştirildiği için şans faktörüne dayalı hatalarda öğrencinin zamana bağlı muhtemel davranış değişikliklerinden kaynaklanacak hatalardan bertaraf edilebilmektedir. Burada elde edilen sonuç iç tutarlılık katsayısı olarak da adlandırılmaktadır (Beydoğan, 1998, s. 77). Testin iki eş yarıya bölünerek hesaplanması sonucu güvenilirlik katsayısı 0.82 bulunmuştur. Ancak bu işlemde testin iki eş yarıya bölünmesi sonucu her birey için iki puan elde edilmesine rağmen, davranış örnekleme küçüldüğü için, elde edilen bağıntı Sperman Brown formülü ile düzeltilmektedir. Bu işlem sonucunda bulunan değer ise 0.87 bulunmuştur. Bu sonuçlara göre araştırmada kullanılan ölçme aracının güvenilir olduğu söylenebilir. Güvenirlik belirlenmeye çalışılan ölçme aracı bahar öğretim yılı başında ön test ve dönem sonunda son test olmak üzere öğrenci gruplarına uygulanmıştır.

VIII. Verilerin Değerlendirilmesinde İzlenen Yollar

Öğrencilerin bilişsel hedeflere ulaşma düzeylerini tespit etmek için yapılan uygulamalar sonucunda elde edilen verilerin değerlendirilmesinde bazı istatistiksel tekniklerden yararlanılmıştır. Uygulama sonucunda, her doğru cevaba bir puan verilerek, öğrencilerin her düzeyde ve genel olarak aldıkları puanlar ayrı ayrı SPSS 10.0 paket programına yüklenmiştir. Bunun yanı sıra öğrencilerin ön test ve son testlerden aldıkları puanların farkları da hesaplanmıştır. Daha sonra öğrencilerin bilgi, kavrama, uygulama ve genel olarak almış oldukları puanların anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesinde 't' testi tekniği kullanılmış, anlamlılık düzeyi olarak da p=0.05 önem düzeyi alınmıştır. Öğrencilerin her düzeyde ve genel olarak almış oldukları puanların aritmetik ortalamaları alınabilecek en yüksek aritmetik ortalamaya bölünüp 100'le çarpılmasıyla da başarı yüzdeleri hesaplanmıştır.

IX. Bulgular ve Yorum

Bu bölümde, resmî ve özel ilköğretim okullarında öğrenim gören beşinci sınıf öğrencilerine uygulanan düzey belirleme testi sonucunda elde edilen veriler, gruplar arasında kıyaslama yapılabilecek şekilde analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Veriler, alt problemler doğrultusunda analiz edildikten sonra tablolaştırılmış ve her bir tablonun yorumu hemen akabinde yapılmıştır.

A. Birinci Alt Problemlerle İlgili Bulgular ve Yorum

Resmî ve özel okul öğrencileri arasında ön test ve son test verilerine göre, başarı yüzdeleri açısından bir farklılık var mıdır? sorusuyla ilgili elde edilen bulgular aşağıdaki gibidir.

Tablo 1: Öğrencilerin, Bilgi, Kavrama, Uygulama Düzeylerinde ve Genel Olarak Hedeflere Ulaşmalarına İlişkin Başarı Yüzdeleri

Okul Türü		BİLGİ %	KAVRAMA %	UYGULAMA %	GENEL %
RESMÎ OKULLAR	ÖNTEST	31.7	29.52	41.8	30.85
	SONTEST	55.1	58.39	66.0	57.45
ÖZEL OKULLAR	ÖNTEST	41.2	35.17	64.5	37.74
	SONTEST	74.1	69.60	83.5	71.2

Tablodaki verilere bakıldığında, özel okul öğrencileri ön test sonuçlarına göre bilgi düzeyindeki hedeflerin %41.2'sine, resmî okul öğrencileri ise %31.7'sine sahiptirler. Son test uygulamaları sonucunda ise, özel okul öğrencilerinin başarı yüzdeleri %74.1 iken, resmî okul öğrencilerinin ise %55.1'dir. Bu sonuçlara göre özel okul öğrencilerinin bilgi düzeyindeki hedeflere ulaşma düzeylerinin resmî okul öğrencilerine göre daha fazla olduğu söylenebilir.

Kavrama düzeyindeki hedeflere ulaşma düzeyi açısından bakıldığında, özel okul öğrencilerinin hedeflere ön test sonuçlarına göre daha fazla sahip oldukları, bu farklılığın son test sonuçlarında da özel okul öğrencileri lehine olduğu görülmektedir.

Genel olarak incelendiğinde, resmî okulların hedeflerin % 30.85'ine sahip oldukları bu oranın daha sonra % 57.45'e çıktığı görülmektedir. Özel okul öğrencilerinin ön test kapsamında hedeflere ulaşma düzeyi %37.74 iken son test uygulaması sonucunda bu oranın %71.2'ye çıktığı görülmektedir. Bu sonuçlara bakıldığında, özel okullarda öğrenim gören beşinci sınıf öğrencilerinin genel olarak hedeflerin % 71.2 sine sahip olmaları eğitimde kabul edilebilir olmasına karşın, resmî okul öğrencilerinin sahip oldukları düzey eğitimde kabul edilebilir bir oran değildir. Eğitimde genellikle % 70'in üzerinde olan oranlar başarılı kabul edilmektedir. Fidan ve Baykul (1994) tarafından, Millî Eğitim Bakanlığı,

UNICEF ve Hacettepe Üniversitesi işbirliği ile gerçekleştirilen, “İlköğretimde Temel Öğrenme İhtiyaçlarının Karşılanması” isimli makalede, Türkiye’deki ilköğretim okullarında Türkçe, matematik, sosyal bilgiler ve fen bilgisi alanlarındaki temel bilgi ve beceriler yönünden öğrenme başarısı ölçülmüştür. Araştırma kapsamında, fen bilgisi testinde, hem ilkokul beşinci sınıf ve hem de ilköğretim okullarının başarı yüzdesi 42 bulunmuştur. Bulunan bu sonuç bu araştırma sonucunda elde edilen verileri destekler niteliktedir.

Resmî ve özel okullarda öğrenim gören öğrencilerin hedeflere genel olarak ulaşma düzeylerini gösteren mutlak başarı düzeylerinin düşük çıkmasının çeşitli sebepleri olabilir:

1. Fen bilgisi dersi öğretim programının yenilenmesi nedeniyle öğretmenlerin öğrenme-öğretme faaliyetlerine yeterince hazırlanamamaları ve bunun yanında dersle ilgili kaynakların zamanında hazırlanamaması,

2. Fen bilgisi dersi programının her yerde aynı olmasına karşın bazı okulların program dışında öğrenme- öğretim faaliyetlerine devam etmeleri,

3. Öğrencilerin sınavlara genelde önceden hazırlanarak gelirler. Ancak araştırmada uygulamalar, mevcut bilgilerinin ölçmek için, öğrencilere önceden haber verilmeden yapılmıştır.

4. Bunların yanı sıra bazı öğrencilerin çeşitli nedenlerden dolayı (hastalık, uykusuzluk vb.) motivasyonlarının düşük olmasından dolayı gerçek bilgi düzeylerini yansıtamamış olabilecekleri öğrencilerin hedeflere ulaşma düzeylerinin düşük çıkmasının sebeplerinden bazıları olarak düşünülebilir.

B. İkinci Alt Problemlerle İlgili Bulgular ve Yorum

Resmî ve özel ilköğretim okullarında öğrenim gören beşinci sınıf öğrencileri arasında ön test verilerine göre; bilişsel giriş davranışlarına (Bilgi-kavrama-uygulama ve genel) sahip olma düzeyi açısından bir farklılık olup olmadığı ile ilgili bulgular ve yorum aşağıda verilmiştir.

Tablo 2: Resmî ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin, Bilgi, Kavrama, Uygulama Basamağı ile İlgili Bilişsel Giriş Davranışlara Sahip Olma Düzeylerine İlişkin Değerler

	Okul türü	X₁	S.S.	t
Bilgi	Özel ¹	4.12	2.34	3.081*
	Resmi ²	3.17	1.70	
Kavrama	Özel	8.09	3.51	2.526*
	Resmi	6.79	3.01	
Uygulama	Özel	1.29	0.68	4.116*
	Resmi	0.83	0.68	
Genel (Bilgi-kavrama-uygulama)	Özel	13.21	4.84	3.287*
	Resmi	10.80	4.41	

S.D. = 180

*p< 0.05 anlamlı

(¹) n = 55

(²) n = 127

Resmî ve Özel okullarda öğrenim gören beşinci sınıf öğrencileri arasında, ön test sonuçlarına göre, bilgi basamağında, bilişsel giriş davranışlarına sahip olma düzeyleri bakımından bir farklılık olup olmadığı ile ilgili bulgulara Tablo 2’de yer verilmiştir. Tablodaki bulgular incelendiğinde, özel okul öğrencilerinin, bilgi düzeyindeki maddelerden aldıkları puanların aritmetik ortalaması (4.12), resmî okul öğrencilerinin almış oldukları puanların aritmetik ortalaması (3.17)’dir. Ortalamalar açısından özel okullarda okuyan öğrencilerin aritmetik ortalamalarının, resmî okullarda okuyan öğrencilerin aritmetik ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu farklılığın anlamlı olup olmadığını belirlemeye yönelik olarak yapılan “t” testi sonucunda, gruplar arasında özel okul öğrencileri lehine, $p < 0.05$ önem düzeyinde, anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu sonuca göre; özel okul öğrencilerinin bilgi düzeyindeki bilişsel giriş davranışlarına, resmî okul öğrencilerinden daha fazla sahip oldukları söylenebilir.

Kavrama düzeyinde alınan puanlar açısından bakıldığı zaman da, özel okul öğrencilerinin aldıkları puanların aritmetik ortalaması, resmî okul öğrencilerinin almış oldukları puanların ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Yapılan “t” testi tekniği sonucunda gruplar arasında özel okul öğrencileri lehine anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir. Buna göre, kavrama basamağındaki bilişsel giriş davranışlarına, özel okullarda okuyan öğrencilerin resmî okullarda okuyan öğrencilerinden daha fazla sahip oldukları söylenebilir.

Tablo 2 incelendiğinde, özel okullarda okuyan öğrencilerin uygulama düzeyindeki maddelerden aldıkları puanların aritmetik ortalaması (1.29), resmî okullarda okuyan öğrencilerin aritmetik ortalaması ise (0.836)’dır. Resmî okullarda okuyan öğrencilerin uygulama düzeyinde aritmetik ortalaması resmî okullarda okuyan öğrencilerin aritmetik ortalamasından daha yüksek olduğu görülmektedir. Uygulama basamağı ile ilgili bilişsel giriş davranışlarına özel okullarda okuyan öğrencilerin resmî okullarda okuyan öğrencilerden daha fazla sahip oldukları söylenebilir.

Öğrencilerin bilgi, kavrama ve uygulama düzeyindeki maddelerden aldıkları puanların genel olarak değerlendirilmesiyle elde edilen sonuçlar açısından tablo 2 gözden geçirildiğinde, özel okul öğrencilerinin almış oldukları puanların aritmetik ortalamasının resmî okul öğrencilerinin almış oldukları puanların aritmetik ortalamasından daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu farklılığın istatistiksel manada anlamlı olup olmadığı ile ilgili yapılan “t” testi analizi sonucunda da, gruplar arasında özel okullar lehine anlamlı bir farklılık görülmektedir. Genel düzey itibarıyla da özel okul öğrencilerinin bilişsel giriş davranışlarına resmî okul öğrencilerinin giriş davranışlarından daha fazla sahip olduğu söylenebilir.

C. Üçüncü Alt Problemlerle İlgili Bulgular ve Yorum

Resmî ve özel ilköğretim okulları beşinci sınıf öğrencileri arasında son test verilerine göre, bilişsel hedeflere sahip olma düzeyleri açısından; (bilgi, kavrama, uygulama ve genel) bir farklılık olup olmadığı ile ilgili bulgular ve yorum aşağıda verilmiştir.

Tablo 3: Öğrencilerin Son Test Verilerine Göre Bilgi, Kavrama, Uygulama Düzeyinde Hedeflere Sahip Olma Düzeyleri İle İlgili Değerler

	Okul türü	X ₂	S.S.	t
Bilgi	Özel ¹	7.41	1.48	*5.926
	Resmi ²	5.51	2.16	
Kavrama	Özel	16.01	3.81	*4.053
	Resmi	13.43	4.00	
Uygulama	Özel	1.67	0.47	*3.470
	Resmi	1.32	0.67	
Genel (Bilgi-kavrama-uygulama)	Özel	24.92	5.03	*5.341
	Resmi	20.11	5.79	

S.D. = 180

*p< 0.05 anlamlı

(¹) n = 55

(²) n = 127

Resmî ve Özel okullarda öğrenim gören beşinci sınıf öğrencileri arasında, son test sonuçlarına göre, bilgi basamağında hedeflere sahip olma düzeyleri bakımından bir farklılık olup olmadığı ile ilgili bulgulara Tablo 3'te yer verilmiştir. Tablodaki bulgular incelendiğinde, özel okul öğrencilerinin, bilgi düzeyindeki maddelerden aldıkları puanların aritmetik ortalaması (7.41), resmî okul öğrencilerinin almış oldukları puanların aritmetik ortalaması (5.51)'dir. Ortalamalar açısından özel okullarda okuyan öğrencilerin aritmetik ortalamalarının, resmî okullarda okuyan öğrencilerin aritmetik ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu farklılığın anlamlı olup olmadığını belirlemeye yönelik olarak yapılan "t" testi sonucunda, gruplar arasında özel okul öğrencileri lehine, p<0.05 önem düzeyinde, anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu sonuca göre; özel okul öğrencilerinin bilgi düzeyindeki hedeflere, resmî okul öğrencilerinden daha fazla sahip oldukları söylenebilir.

Kavrama ve uygulama düzeylerinde alınan puanlar açısından bakıldığında, özel okul öğrencilerinin aldıkları puanların aritmetik ortalaması, resmî okul öğrencilerinin almış oldukları puanların aritmetik ortalamasından yüksek olduğu görülmektedir. Yapılan "t" testi tekniği sonucunda gruplar arasında özel okul öğrencileri lehine anlamlı bir farkların olduğu görülmektedir. Burada, kavrama ve uygulama basamağında hedeflere özel okullarda okuyan öğrencilerin resmî okullarda okuyan öğrencilere göre daha fazla sahip oldukları söylenebilir.

Öğrencilerin bilgi, kavrama ve uygulama düzeyindeki maddelerden aldıkları puanların genel olarak değerlendirilmesiyle elde edilen sonuçlar açısından tablo gözden geçirildiğinde, özel okul öğrencilerinin almış oldukları puanların aritmetik ortalamasının resmî okul öğrencilerinin almış oldukları puanların aritmetik ortalamasından daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu farklılığın istatistiksel manada anlamlı olup olmadığı ile ilgili yapılan “t” testi analizi sonucunda da, gruplar arasında özel okullar lehine anlamlı bir farklılık görülmektedir. Genel düzey itibariyle de özel okul öğrencilerinin son test verilerine göre resmî okul öğrencilerinden daha fazla sahip oldukları söylenebilir.

D. Dördüncü Alt Problemlerle İlgili Bulgular ve Yorum

Resmî ve özel ilköğretim okullarında öğrenim gören beşinci sınıf öğrencileri arasında, ön test ve son test uygulamaları arasındaki puan farklarının ortalamalarına göre bilişsel hedeflere ulaşma düzeyleri açısından; (bilgi, kavrama, uygulama, genel) bir farklılık olup olmadığına yönelik olarak elde edilen bulgular aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 4: Resmî ve Özel Okul Öğrencilerinin Bilgi, Kavrama ve Uygulama Basamağında ve Genel Olarak Hedeflere Ulaşma Düzeylerine İlişkin Değerler

		(Öntest)- (Sontest)		t
		($x_1 - x_2$)	S.S.	
Bilgi	Özel¹	3.36	2.83	2.58*
	Resmî²	2.36	2.18	
Kavrama	Özel	7.92	3.97	2.11*
	Resmî	6.66	3.59	
Uygulama	Özel	0.47	0.81	0.932
	Resmî	0.59	0.77	
Genel	Özel	11.65	5.12	3.01*
	Resmî	9.31	4.67	

S.D. = 180

* p< 0.05 anlamlı

(¹) n= 55 (²) n = 127

Öğrencilerin ön test kapsamında aldıkları puanların son test kapsamında aldıkları puanlardan olan farklarına göre gruplar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için “t” testi tekniği kullanılmıştır. Bu analiz sonucunda, özel okullar lehine anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur. Buna göre, özel okul öğrencilerinin bilgi basamağındaki hedeflere ulaşma düzeylerinin resmî okul öğrencilerinden daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 4’teki veriler gözden geçirildiğinde, öğrencilerin kavrama düzeyindeki maddelerden aldıkları puanların, ön test-son test puan ortalamalar

farkına göre öğrenciler arasında istatistiksel manada anlamlı bir farklılığın olup olmadığını test etmek için ‘t’ testi tekniği kullanılmıştır. Bu analiz sonucunda, özel okullarda okuyan öğrenciler lehine anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir. Özel okullarda okuyan öğrencilerin, kavrama basamağı ile ilgili hedeflere ulaşma düzeyinin resmî okullarda okuyan öğrencilerden daha fazla sahip olduğu görülmektedir.

Uygulama düzeyinde gruplar arasında bir farklılık olup olmadığı yönünde yapılan “t” analizi sonucunda gruplar arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Resmî ve özel okul öğrencileri arasında uygulama düzeyindeki hedeflere ulaşma düzeyleri açısından bir farklılık olmadığı öğrencilerin aynı düzeyde hedeflere ulaştıkları görülmektedir. Uygulama düzeyi açısından bir farklılığın ortaya çıkmamasında araştırmacı tarafından yapılan hatanın etkili olmuş olabileceği söylenebilir. Uygulama basamağındaki hedefleri ölçmeye yönelik 2 madde seçilmiştir. Buna bağlı olarak bu maddeler uygulama basamağı ile ilgili özellikleri ölçmede geçerliliğinin düşük olmasına neden olabilir. Bu basamakta gruplar arasında fark çıkmış olsa dahi bu sonuca göre diğer grubun daha başarılı olduğunu söylemek tam olarak mümkün değildir.

Öğrencilerin almış oldukları puanlar genel olarak değerlendirildiğinde elde edilen puanların ön test-son test kapsamında farklarının alınmasıyla hesaplanan puanlara göre gruplar arasında bir farklılık olup olmadığı yönünde yapılan “t” analizi sonucunda gruplar arasında özel okullar lehine bir farklılık görülmektedir. Sonuç olarak özel okul öğrencilerinin bilişsel alanın bilgi, kavrama ve genel olarak hedeflere ulaşma düzeylerinin resmî okul öğrencilerinden daha yüksek olduğu söylenebilir. Uygulama basamağındaki hedeflere ulaşma düzeyi açısından ise bir farklılık görülmemektedir.

Araştırma sonucunda, özel okul öğrencilerinin resmî okul öğrencilerinden daha başarılı oldukları görülmektedir. Araştırma bulguları genel olarak değerlendirildiğinde; Resmî ve özel okul öğrencileri arasında, fen bilgisi dersi bilişsel hedeflerine ulaşma düzeylerinin farklı bulunmasının farklı değişkenlerden kaynaklanmış olabileceği söylenebilir.

Bunlar;

- a) okullara girişte öğrenci özelliklerindeki farklılık,
- b) öğretmen özellikleri,
- c) okulun fiziksel özellikleri ve imkanları,
- d) okul- aile işbirliği

başlıkları altında ele alınıp incelenebilir. Okullara girişte öğrenci özelliklerindeki farklılık bakımından ele alındığı zaman; özel okullarda öğrenim gören öğrencilerin genel olarak sosyoekonomik açıdan üst tabakadan geldikleri gözlenmektedir. Bu öğrenciler, eğitim-öğretim sürecinde her tür fırsat ve imkanı kullanma şansına sahiptir. Resmî okullarda öğrenim gören öğrenciler farklı sosyo-kültürel tabakadan gelen öğrencilerden oluşmaktadır. Aynı zamanda bu öğrencilerin bir kısmının çeşitli imkan ve fırsata sahip olmak bir yana, dersle ilgili temel öğretim materyallerine bile sahip olmadıkları gözlenmektedir. Bir

yanda her türlü imkan ve fırsatlara sahip, diğer tarafta okulla ilgili destekleyici araç ve materyali bulunmayan öğrenciler arasında başarı farklılığı olmasının kaçınılmaz olduğu düşünülebilir.

Kalmaz (2002) tarafından yapılan ‘Farklı Sosyoekonomik Çevre İlköğretim Okullarında, 4. Sınıf Fen Bilgisi Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi’ adlı çalışma sonucunda da bulunan, üst düzey sosyoekonomik tabakadan gelen öğrencilerin fen bilgisi dersi bilişsel hedeflerine ulaşma düzeylerinin alt tabakadan gelen öğrencilerin hedeflere ulaşma düzeylerinden daha yüksek bulunmuş olması, eldeki araştırma sonuçlarını destekler niteliktedir.

Güven tarafından; “İlköğretim 5. sınıf Matematik Programının Bilişsel Hedeflerinin Değerlendirilmesi” adlı bir çalışmada sosyoekonomik yönden farklı olan öğrencilerin matematik dersi bilişsel hedeflerine ulaşma düzeyleri tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda da, sosyoekonomik yönden farklı üç çevredeki ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin elde ettikleri başarılar arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Testlerde elde edilen sonuçlara göre, üst sosyoekonomik çevre okullarındaki öğrencilerin, orta ve alt sosyoekonomik çevre okullarındaki öğrencilerden daha başarılı oldukları ortaya çıkmıştır.

Konu öğretmen özellikleri açısından da ele alınabilir. Özel okulların, varlıklarının devamını sürdürebilmeleri için daha kaliteli bir eğitim vermek zorunda olduklarından kaliteli bir eğitim hizmetinin verilebilmesinde önemli bir faktör olan öğretmen seçiminde daha dikkatli davrandıkları görülmektedir. Özel okullarda görev yapan öğretmenler genellikle mesleğinde başarılı, tecrübeli ve genç bireylerden oluşmaktadır. Resmî okullarda ise öğretmen atamaları Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yapılmaktadır. Resmî okullarda görev yapan öğretmenler arasında da kuşkusuz başarılı öğretmenler bulunmaktadır. Ancak resmî okullarda alan çıkışlı olmayan (örneğin Ziraat fakültesi mezunları) kişiler de görev yapabilmektedir. Bu tür kişilerin eğitim sisteminde öğretmenlik yapmaları başarıyı olumsuz yönde etkileyen bir faktör olarak düşünülebilir. Diğer taraftan okullarda sınıf öğretmeni olarak görev yapan kişilerden her konuyla ilgili tam bir yeterliliğe sahip olması beklenmektedir. Bir kişinin ilköğretim birinci kademedan başlayarak okuma yazma becerilerinden, fen, matematik alanlarına kadar her konuda tam bir yeterliliğe sahip olması ve bu alanlarda tam bir başarı elde etmesi beklenmemelidir. Özel okullardan bazılarının söz konusu problemi belirli ölçüde halletmiş oldukları gözlemlenmektedir. Çünkü bu okullardan bazılarında bu gerçek doğrultusunda özellikle ilköğretim dördüncü sınıftan itibaren derslere alanla ilgili branş öğretmenlerinin girdiği, araştırmalar esnasında gözlemlenmiştir. Bu duruma göre, alanla ilgili kişilerin verdiği öğretim hizmetinin sonucu, özel okul öğrencilerinin başarılarının daha yüksek bulunmasının bir başka nedeni olarak ele alınabilir.

Maddî imkanların da daha fazla olması nedeniyle, özel okul öğretmenlerinin daha verimli oldukları söylenebilir. Sözleşmeli olarak çalışan

özel okul öğretmenleri işlerinde kalıcı olabilmek için sürekli olarak kendilerini yenilemek zorundadırlar. Resmî okul öğretmenlerinin bu konuda biraz daha rahat oldukları söylenebilir. Bu durumda başarıyı etkileyen bir faktördür. Sonuç olarak öğretmen özelliklerinin öğrenci başarısında büyük bir öneme sahip oldukları söylenebilir.

Öğrenciler arasındaki bu farklılıklarda okulun fiziksel donanımının ve imkanlarının da etkili olduğu düşünülebilir. Özel okullardan bazılarının bakanlık tarafından belirtilen standartlara sahip olmasına karşın diğer okulların bu standartlara yeterli düzeyde sahip olmadıkları görülmektedir. Okullarda özellikle fen bilgisi dersi ile ilgili, öğrencilerin kendi başlarına uygulama yapmalarını sağlayacak imkanların yeterince olmadığı söylenebilir. Dersle ilgili uygulamalar genellikle öğretmenin yapıp göstermesi şeklinde yapılmaktadır. Özel okulların ise bu konuda biraz daha şanslı oldukları söylenebilir. Çünkü resmî okullarda sınıflarda bazen 40-50 öğrenci öğrenim görebilmektedir. Özel okullardaki öğrenci sayısı genellikle 15-20 civarında olduğu için derslerde öğretmenler, hem öğrencilerle daha fazla ilgilenebilmekte, hem de öğrencilerin daha fazla uygulama yapmalarına olanak tanıyabilmektedirler.

Okul aile işbirliği açısından ele alındığında; çocukları özel okullarda okuyan ailelerin çocuklarının eğitimi için ücret karşılığı, daha kaliteli bir eğitim hizmeti aldıkları görülmüştür. Hizmetlerin kalitesini kontrol etme ve iyileştirme boyutunda okul aile işbirliği daha da artmaktadır. Karşılıklı arz talep ilişkisine dayanan bu durumda, okullar müşteri gibi gördükleri velileri memnun etmek için her türlü hizmeti en üst düzeyde gösterme gayretine girmektedirler. Velilerde beklentilerinin karşılığını almak adına eğitim hizmetinin kalitesini etme ve eğitim hizmetinin geliştirilmesine katkıda bulunma şansına sahip olmaktadır. Resmî okullarda ise okul aile işbirliği yüzeysel biçimde sürdürülmektedir. Velilerin büyük bir kısmı okulu ve öğretmenleri tek sorumlu olarak görmekte bu durumda öğretim hizmetinin niteliğine yönelik bir katkı getirme çabasından oldukça uzak görünmektedir.

X. Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada halen uygulanan 5. sınıf fen bilgisi dersi öğretim programındaki bilişsel hedeflere ulaşma düzeyleri açısından resmî ve özel okul öğrencileri arasında anlamlı farkların olup olmadığı incelenmiştir. Değişik okullardaki beşinci sınıf öğrencilerine fen bilgisi dersi öğretim programındaki hedefler dikkate alınarak hazırlanan başarı testinin uygulanması ile elde edilen verilerin analizinden şu sonuçlar çıkmıştır:

1. Resmî ve özel okullardaki öğrenciler arasında ön test verilerine göre bilgi, kavrama, uygulama basamağında ve genel olarak bilişsel giriş davranışlarına sahip olma düzeyleri açısından gruplar arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Testlerde elde edilen sonuçlara göre özel okul öğrencilerinin bilişsel giriş davranışlarına resmî okul öğrencilerinden daha fazla sahip oldukları görülmektedir.

2. Ön test ve son test uygulamaları sonucunda aldıkları puanların farklarına göre gruplar arasında anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir. Özel okul öğrencilerinin bilgi ve kavrama basamağında ve genel olarak hedeflere resmî okul öğrencilerinden daha fazla sahip oldukları söylenebilir. Fakat uygulama basamağında gruplar arasında bir farklılık bulunmamıştır.

3. Mutlak başarı düzeyleri açısından da; resmi okul öğrencilerinin ön test kapsamında hedeflerin %30.85'ine sahip oldukları ve son test kapsamında da bu oranın % 57. 45'e yükseldiği görülmektedir. Özel okul öğrencilerinin de ön test kapsamında hedeflerin %37.74'üne, son test kapsamında ise % 71.2'sine sahip oldukları görülmektedir.

Bu araştırma sonuçlarına dayalı olarak çeşitli öneriler aşağıda verilmiştir.

Eğitimle ilgili karar verenlere yönelik öneriler:

1. Resmî ve özel okullarda öğrenim gören öğrenci sayılarının fazla olması eğitim sürecini etkileyen olumsuz bir etken olarak düşünüldüğünden, resmî okullarda sınıflardaki öğrenci sayıları azaltılmalıdır ve Resmî okullar fiziksel donanım ve imkânlar doğrultusunda desteklenmelidir.

2 . Resmî okullarda görev yapan öğretmenlerin, alan çıkışlı olmalarına özen gösterilmelidir.

3. Resmî okullarda görev yapan öğretmenlerin maddi imkânları da özel okul öğretmenlerinde olduğu gibi tatmin edici bir düzeye çekilmelidir.

4. Resmî okullarda görev yapan öğretmenlerden kendini sürekli yenileyen başarılı öğretmenlere çeşitli açılardan destek verilmelidir. Aynı zamanda öğretmenlerin kendilerini sürekli yenilemeleri için gerekli uygulamalar yapılmalıdır.

5. Devlet tarafından bazı okullara verilen “Deneme okulu” izini, kendini yenilemek isteyen özel okullara da verilmelidir. Bunun yanı sıra yarı resmî okullar olarak düşünülen özel okulların bu durumdan kurtarılması gereklidir.

Araştırmacılara yönelik öneriler:

6. Bu çalışma, ürün değerlendirilmesine yönelik bir çalışmadır. Bunun yanında süreç değerlendirmeye dönük çalışmalarında yapılması gerekir.

7. Araştırma fen bilgisi dersinin bilişsel hedeflerinin yanı sıra diğer dersleri de (Matematik, Türkçe) içine alabilecek şekilde genişletilebilir.

8. Öğrencilerin sadece bilişsel hedeflere ulaşma düzeyleri değil duyuşsal ve psikomotor alandaki hedeflere ulaşma düzeyleri de ele alınıp incelenebilir.

9. Araştırma daha geniş bir evren üzerinde, daha farklı özelliklere sahip okullar arasında yapılabilir.

Abstract: This study aims to determine if there is a difference of reaching cognitive objectives by fifth grade of public and private primary school students in science course.

Pretest and posttest design were used in the study. The achievement tests for the objectives of science course was given to the student groups after reliability studies. The findings were evaluated in SPSS 10.0 package programme.

The study reveals that according to pretest results private school students have more of cognitive objectives compared with those in public school. According to pretest- posttest findings, it was found that, private school students have a higher scores reaching cognitive objectives than public school students. This difference was higher knowledge and conception stages, but there was not any difference in practice stage. Thus, it can be suggested that privative school students have more objectives than public school students. As a result, the factors that might be related with this difference between groups were discussed and some suggestions were made.

Key Words: Private school, Public school, Cognitive objectives, Primary school,

Kaynakça

- Akgün, Şevket. **Fen Bilgisi Öğretimi**. Giresun, Zirve Ofset, 1996.
- Beydoğan, H. Ömer. **Okullarda Ölçme ve Değerlendirme**. Erzurum, K.K.E.F. Yay, 2001.
- Candan, Ragıp. ‘ İlkokul Beşinci Sınıf Sosyal Bilgiler ve Fen Bilgisi Derslerinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi’. (Yayınlanmamış Bilim Uzmanlığı Tezi), **Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Ankara- 1990.
- Demirel, Özcan. “Eğitimde Yeni Arayışlar”, **Yeni Türkiye Özel Eğitim Sayısı**, Ankara, Türkiye Medya Hizmetleri, 1996.
- Demirel, Özcan. **Eğitimde Program Geliştirme**. Ankara Usem Yay., 1997.
- Demirtaş, Abdullah. “Temel Eğitimimizin Temel Sorunları” **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi** Sayı.3, Ankara-1988.
- Erden, Münire. **Eğitimde Program Değerlendirme**. Ankara, Anı. Yay., 1998
- Fındıkçı, İlhami ve AKINGÜÇ, Fahamettin. “Türk Millî Eğitim Sistemi İçinde Özel Okulculuğun Yeri , Bilgi Çağı Eğitim Kurumları İçin Bazı Öneriler”. **Yeni Türkiye Özel Eğitim Sayısı**, Türkiye Medya Hizmetleri, Ankara-1996.
- Fidan, Nurettin ve Baykul, Yaşar. “İlköğretimde Temel Öğrenme İhtiyaçlarının Karşılaştırılması” **Hacettepe Üniversitesi. Eğitim Fakültesi Dergisi** Sayı:10. Ankara-1994.
- Fidan, Nurettin ve Erden, Münire. **Eğitime Giriş**. 5. Baskı. Ankara, Meteksan Matbaacılık, 1994.
- Gürkan,Tanju-Gökçe, Ertan. **Türkiyede ve Çeşitli Ülkelerde İlköğretim**. Ankara, Siyasal Kitabevi, 1999.
- Ilgar, Lütfü. **Eğitim yönetimi, Okul yönetimi, Sınıf yönetimi**. İstanbul, Beta Basım AŞ., 1996
- Kalmaz, Yusuf. ‘Erzurum İlindeki Farklı Sosyoekonomik Çevre İlköğretim Okullarında, 4. Sınıf Fen Bilgisi Programlarının Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi’. (Yayınlanmamış Bilim Uzmanlığı Tezi), **Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Erzurum- 2002.
- Karabulut, Suat. ‘Eğitim Sistemimiz İçerisinde Başarılı Özel Eğitim Kurumlarının Model Yapısı ve İşleyişi Üzerine Bir Araştırma’.

- (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), **Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Sakarya- 1996.
- Kaya, Yahya Kemal, **İnsan Yetiştirme Düzenimiz**, Yeni Bir Bakış. Ankara, Bilim Yay., 1989.
- Kılıç, Veli, “Millî Eğitimde Sistem Arayışları”, **Yeni Türkiye Özel Eğitim Sayısı**, Ankara, Türkiye Medya Hizmetleri, 1996.
- Kıncal, Remzi Y. **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**. Erzurum, Eser ofset, 2000.
- Koçak, Kemal. “İlköğretim Kurumlarında Öğrenci Başarılarının Değerlendirilmesi”. **Çağdaş Eğitim**. Sayı:189. Ankara, Tekışık Matbaası, 1993.
- Millî Eğitim Bakanlığı, (2003). İSTATİSTİK. www.meb.gov.tr
- Millî Eğitimde Şuralar**. Ankara, Millî Eğitim Yay., 1991.
- Morgil, Orhan. “Özel Okulların Sorunları ve Çözüm Önerileri Paneli” İstanbul, **İstanbul Ticaret Odası Yayınları**. 1997.
- Özel Eğitim Kurumları Kanunu**. (625 Sayılı). Ankara, MEB. Yayınları, 1994.
- Özkaya, Necdet. “ Tarih Süzgecinde Özel Öğretim”. **Yeni Türkiye Özel Eğitim Sayısı**, Ankara, Türkiye Medya Hizmetleri, -1996.
- Pehlivanoğlu, Kemal. ‘Özel Ortaöğretim Okullarındaki Yönetici ve Öğretmenlerin Örgüt Kültürü Oluşturmadaki Yeterlilik Derecesi ’.(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), **Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü**, İstanbul- 1999.
- Tazebay, Uygur. “2000’li Yılların Başında Eğitim Anlayışı, XXI Yüzyıla Doğru Eğitimde Yeni Yönelmeler”, **Yeni Türkiye Özel Eğitim Sayısı**, Ankara, Türkiye Medya Hizmetleri, 1996.
- Tekin, Halil. **Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme**. Ankara, Yargı Yay., 1996
- Türk, Ercan. **Türk Eğitim Sistemi**. Ankara, Nobel Yay., 1999.